

UNIVERSITETI "ISMAIL QEMALI" VLORË
FAKULTETI I SHKENCAVE TEKNIKE
DEPARTAMENTI I BIOLOGJISË

PROGRAMI I LËNDËS BIO 365

Titullari/ Pedagogu i lëndës:	MSc. Xhuljana Arapaj
Ngarkesa:	Leksione 3 orë / Seminare 1 orë / Laborator 1 orë
Tipologjia e lëndës:	Disiplina të formimit karakterizues të programit
Viti akademik/ semestri kur zhvillohet:	2019 - 2020/ Pranverë 2020
Lloji i lëndës:	E detyruar
Programi i studimit:	Bachelor në Biologji
Kodi i lëndës:	Bio 365
Adresa elektronike e titullarit/e pedagogut:	xhulianaarapaj@yahoo.com

PËRMBLEDHJE DHE REZULTATET E TË NXËNIT:

Fiziologjia e gjallesave shtazore është një shkencë eksperimentale dhe eksperiencia e saj në laborator është një pjesë e rëndësishme e të mësuarit të saj. Ky libër është hartuar për studentët e Biologjisë, të cilët do të marrin shumë njohuri në lidhje me larminë dhe ndërlikueshmërinë e së gjallës. Fiziologjia e gjallesave shtazore analizon në mënyrë të hollësishme të gjitha proceset fiziologjike në kafshë të përshtatura në mënyrë të ndryshme ndaj kushteve të mjedisit. Gjatë tekstit janë analizuar gjithashtu dhe karakteristikat e sistemeve rregulluese të gjallesave dhe njëkohësisht është dhënë një shpjegim i detajuar si nga pikëpamja anatomike dhe nga ajo funksionale e rregullimit të mekanizmave të veprimit të hormoneve. Lënda e Fiziologjisë shtazore synon t'iu jap studentëve të biologjisë njohuri bazë në lidhje me Anatominë fiziologjike të sistemit nervor, mekanikën e tkurrjes muskulare, koncepte të përgjithshme për Endokrinologjinë si dhe në ndërtimin dhe funksionet e organeve jetike të gjallesave shtazore.

KONCEPTET THEMELORE:

- 1 Homeostaza
- 2 Tkurrja muskulare
- 3 Sistemi nervor
- 4 Organet Shqisore
- 5 Endokrinologjia
- 6 Gjaku dhe zemra
- 7 Aparati Tretës, i Frymëmarrjes, Ekstretues etj

TEMAT E LËNDËS:

Temat që do trajtohen në leksione:

- Tema 1** Mjedi i brendshëm dhe Homeostaza. Qeliza nervore dhe funksionet e saj. Potenciali i membranës në qetësi. Potenciali i veprimit. Përhapja e potencialit të veprimit.
- Tema 2** Biokimia dhe mekanika e tkurrjes muskulore. Burimi energjetik i tkurrjes muskulore dhe mekanizmi i tkurrjes muskulore. Transmetimi i nxitjes nga një qelizë në tjetrën. Aktivizimi i qelizës passinaptike dhe neurotransmetuesit kimikë.

- Tema 3** Anatomia fiziologjike e sistemit nervor. Pjesët kryesore të tij, funksioni dhe hierarkia e kateve të trurit. Funksionet lëvizore të sistemit nervor. Funksionet lëvizore të palcës kurrizore dhe reflekset që kontrollohen prej saj. Funksionet lëvizore të shtyllës së trurit dhe të kores.
- Tema 4** Funksionet lëvizore të ganglioneve bazale. Truri i vogël. Ndjeshmëria vestibulare dhe mbajtja e ekuilibrit. Sistemi nervor autonom (SNA). Organizimi anatomik i SNA-së dhe transmetimi hormonal. Funksionet e Hipotalamusit në veprimtarinë vegetative. Sistemi limbik.
- Tema 5** Koncepte të përgjithshme të fiziologjisë ndijore. Klasifikimi i receptorëve. Dukuritë elektrike dhe jonike në nivelin e receptorëve. Përshtatja e receptorëve. Përpunimi i informacionit ndijor somatoviseral në sistemin nervor qendror.
- Tema 6** Funksionet somatosensore të shtyllës së trurit. Talamusi. Kontrolli i informacionit aferent somatosensor. Mekanoreceptsi. Të parët. Anatomia fiziologjike e syrit. Përpunimi i informacionit në sistemin pamor qëndror.
- Tema 7** Sistemi i të dëgjuarit. Ndërtimi i veshit. Përhapja e tingujve në aparatën kërmillor. Nxitja e qelizave receptore dëgjimore. Sistemi qëndror dëgjimor. Ndjeshmëria kimike, të shijuarit dhe nuhatja.
- Tema 8** Koncepte të përgjithshme për endokrinologjinë. Klasifikimi i hormoneve. Sinteza dhe lirimi i hormoneve. Transporti dhe shpërndarja e hormoneve. Mekanizmi i veprimit të hormoneve. Mekanizmi i veprimit të hormoneve.
- Tema 9** Sistemi Hipotalamo-Hipofizar. Adenohipofiza dhe Neurohipofiza. Funksionet endokrine të gjëndrës tiroide. Hormonet e tiroides.
- Tema 10** Funksionet e hormoneve të tiroides dhe rregullimi i sekretimit të hormoneve të tyre. Pankreasi endokrin dhe funksionet e tij. Veprimet metabolike të insulinës. Glukagoni dhe funksionet e tij. Hormonet Adrenokortikale dhe veprimi i Aldosteronit në veshkë.
- Tema 11** Rregullimi i sekretimit të Aldosteronit. Funksioni i Glikokortikoideve. Riprodhimi dhe rregullimi hormonal. Funksioni riprodhues te mashkulli. Funksioni riprodhues te femra.
- Tema 12** Rregullimi hormonal i ciklit ovarik. Fekondimi dhe barra. Lindja dhe laktacioni. Gjaku. Funksionet e gjakut. Karakteristika të përgjithshme dhe vetitë fiziko kimike të tij. Elementët përbërës të gjakut dhe grupet e gjakut.
- Tema 13** Zemra dhe funksionet e saj. Struktura e zemrës. Ligji i zemrës (Ligji i Starlingut). Inervimi i zemrës. Disa karakteristika anatomike dhe Biofizike të enëve të gjakut. Arteriet. Kapilarët venat dhe enët limfatikë.
- Tema 14** Hemostaza si mekanizëm mbrojtës që shmang humbjen e gjakut. Imuniteti.
- Tema 15** Frymëshkëmbimi. Organizimi i sistemit të frymëshkëmbimit. Transporti i gazeve me anë të gjakut. Tretja dhe përthithja.

Temat që do trajtohen në seminare:

- Tema 1** Mjedisi i brendshëm dhe Homeostaza. Qeliza nervore dhe funksionet e saj. Potenciali i membranës në qetësi. Potenciali i veprimit. Përhapja e potencialit të veprimit.
- Tema 2** Biokimia dhe mekanika e tkurrjes muskulore. Burimi energjetik i tkurrjes muskulore dhe mekanizmi i tkurrjes muskulore. Transmetimi i nxitjes nga një qelizë në tjetrën. Aktivizimi i qelizës passinaptike dhe neurotransmetuesit kimikë.
- Tema 3** Anatomia fiziologjike e sistemit nervor. Pjesët kryesore të tij, funksioni dhe hierarkia e kateve të trurit. Funksionet lëvizore të sistemit nervor. Funksionet lëvizore të palcës kurrizore dhe reflekset që kontrollohen prej saj. Funksionet lëvizore të shtyllës së trurit dhe të kores.
- Tema 4** Funksionet lëvizore të ganglioneve bazale. Truri i vogël. Ndjeshmëria vestibulare dhe mbajtja e ekuilibrit. Sistemi nervor autonom (SNA). Organizimi anatomik i SNA-së dhe transmetimi hormonal. Funksionet e Hipotalamusit në veprimtarinë vegetative. Sistemi limbik.
- Tema 5** Koncepte të përgjithshme të fiziologjisë ndijore. Klasifikimi i receptorëve. Dukuritë elektrike dhe jonike në nivelin e receptorëve. Përshtatja e receptorëve. Përpunimi i informacionit ndijor somatoviseral në sistemin nervor qendror.
- Tema 6** Funksionet somatosensore të shtyllës së trurit. Talamusi. Kontrolli i informacionit aferent somatosensor. Mekanoreceptsi. Të parët. Anatomia fiziologjike e syrit. Përpunimi i informacionit në sistemin pamor qëndror.

Tema 7 Sistemi i të dëgjuarit. Ndërtimi i veshit. Përhapja e tingujve në aparatën kërmillor. Nxitja e qelizave receptore dëgjimore. Sistemi qëndror dëgjimor. Ndjeshmëria kimike, të shijuarit dhe nuhatja.

Tema 8 Koncepte të përgjithshme për endokrinologjinë. Klasifikimi i hormoneve. Sintetizimi dhe lirimi i hormoneve.

Tema 9 Sistemi Hipotalamo-Hipofizar. Adenohipofiza dhe Neurohipofiza. Funkcionet endokrine të gjëndrës tiroide. Hormonet e tiroides.

Tema 10 Funkcionet e hormoneve të tiroides dhe rregullimi i sekretimit të hormoneve të tyre. Pankreasi endokrin dhe funksionet e tij. Veprimet metabolike të insulinës. Glukagoni dhe funksionet e tij. Hormonet Adrenokortikale dhe veprimi i Aldosteronit në veshkë.

Tema 11 Rregullimi i sekretimit të Aldosteronit. Funkcioni i Glikokortikoideve. Riprodhimi dhe rregullimi hormonal. Funkcioni riprodhues te mashkulli. Funkcioni riprodhues te femra.

Tema 12 Rregullimi hormonal i ciklit ovarik. Fekondimi dhe barra. Lindja dhe laktacioni. Gjaku. Funkcionet e gjakut. Karakteristika të përgjithshme dhe vetitë fiziko kimike të tij. Elementët përbërës të gjakut dhe grupet e gjakut.

Tema 13 Zemra dhe funksionet e saj. Struktura e zemrës. Ligji i zemrës (Ligji i Starlingut). Inervimi i zemrës. Disa karakteristika anatomike dhe Biofizike të enëve të gjakut. Arteriet. Kapilarët venat dhe enët limfatikë.

Tema 14 Hemostaza si mekanizëm mbrojtës që shmang humbjen e gjakut.

Tema 15 Frymëshkëmbimi. Organizimi i sistemit të frymëshkëmbimit. Transporti i gazeve me anë të gjakut. Tretja dhe përthithja.

Temat që do trajtohen në detyrimet e tjera të lidhura me lëndën: punë laboratorike, praktika, detyra kursi etj:

Tema 1 Ndjeshmëria somatike.

Tema 2 Ndjeshmëria somatike.

Tema 3 Refleksët neuromuskulore.

Tema 4 Refleksët neuromuskulore.

Tema 5 Matja e presionit të gjakut dhe shpeshtësisë së pulsit.

Tema 6 Numërimi i qelizave të kuqe të gjakut.

Tema 7 Numërimi i qelizave të kuqe të gjakut.

Tema 8 Të parët: provat pamore (vizuale).

Tema 9 Numërimi i qelizave të bardha të gjakut (Leukociteve).

Tema 10 Numërimi i qelizave të bardha të gjakut (Leukociteve).

Tema 11 Përcaktimi i grupeve të gjakut.

Tema 12 Përcaktimi i grupeve të gjakut.

Tema 13 Matja e funksionit të mushkërive: Spirometria.

Tema 14 Vlerësimi i lëndëve ushqyese.

Tema 15 Vlerësimi i ritmit metabolik bazal (RMB) dhe përbërësve të trupit.

FORMA E KONTROLLIT TË DIJEVE

Kontrolli	Vlerësimi në përqindje
Kontrolli I	25%
Vlerësimi vjetor: Seminare, laboratore	15% (10% /5%)
Kontrolli final	60%

Vlerësimi me notë bëhet në bazë të konvertimit të vlerësimit total në %, nota 5-10 progresivisht 41-100%.

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Vlerësimi	-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100

FREKUENTIMI:

Studenti, që rezulton më pak se 75% frekuentim për periudhën që i përket cdo provimi të pjesshëm, periudhë për të cilën do të testohet, nuk do të futet në provimin përkatës, do të vlerësohet me M.

Nëse studenti ka frekuentuar kursin, por nuk paraqitet në provimin e radhës vlerësohet NP (Nuk u Paraqit).

FORMATI I LËNDËS:

Lënda do të vlerësohet mbi bazën e nje provimi te pjesshem, detyrave si dhe provimi final. Pikët e marra do të jenë kumulative. Nuk do te ripërsëriten provimet, për asnjë motiv. Nëse ju do të humbisni një provim pa ndonjë arsye madhore, atëherë ju do të humbisni pikët për atë provim në të cilin nuk u paraqitët.

KOMUNIKIMI:

Ushtrimet e detyrave të shtëpisë, detyra e kursit dhe çdo njoftim tjetër do të jepet në klasë ose në adresën zyrtare të Universitetit “Ismail Qemali” të Vlorës në internet www.univlora.edu.al apo në adresën elektronike të pedagogut xhuljana.arapaj@univlora.edu.al, xhulianaarapaj@yahoo.com

Email: Çdo student e ka për detyrë të kontrollojë rregullisht e-mailin. Do te kete detyra dhe njoftime do të jepen vetëm nëpërmjet e-mailit.

KODI I NDERSHMËRISË:

Studentët inkurajohen të punojnë edhe në grupe për ushtrimet e detyrat që u jepen. Nuk lejohen kopjimet nga njeri-tjetri në provime, për detyrat e kursit, të shtëpisë, etj. Thyerja e këtij rregulli do të shoqërohet me masa ndëshkimore që shkojnë deri në përjashtimin e studentit nga universiteti

LITERATURA

a) Literatura bazë e detyrueshme:

1. “Fiziologjia e gjallesave shtazore” Prof.Dr Ethem Ruka

b) Literatura e rekomanduar:

1. “Udhëzues i punëve laboratorike të fiziologjisë së gjallesave shtazore” Prof.Asc Valbona Aliko, Tiranë 2006.

2. “Bazat e Fiziologjisë” Luljeta Çakëri, Tiranë 2009.

VËREJTJE PËRFUNDIMTARE NGA PEDAGOGU I LËNDËS

Ushtrimet e detyrave të shtëpisë, detyra e kursit dhe çdo njoftim tjetër do të jepet në klasë. Studenti duhet të kontrollojë rregullisht e-mailin sepse do të ketë detyra dhe njoftime që do të jepen nëpërmjet e-mailit. Studentët në këtë kurs duhet të lexojnë, të realizojnë detyrat të cilat do të kontrollohen rregullisht.

Detyrat e shtëpisë do të vlerësohen jo vetëm si sasi por edhe nga cilësia e zgjidhjes së tyre. Studentët inkurajohen të punojnë edhe në grupe për ushtrimet e detyrave. Frekuentimi i seminareve dhe leksioneve detyrohet deri ne 75% të orëve. Numri i mungesave mbi 25% përjashton studentët nga pjesmarrja në provim. Frekuentimi në laborator duhet të jetë në masën 100%. Mungesat në laborator përjashtojnë studentët nga pjesmarrja në provim.

Nuk lejohet përdorimi i telefonave celularë dhe pirja e duhanit në auditor.

PEDAGOGU I LËNDËS

MSc. Xhuljana Arapaj

.....